

КЫРГЫЗ БИЛИМ БЕРҮҮ АКАДЕМИЯСЫ
ОКУМУШТУУЛАР КЕҢЕШИ
№3 жыйынынын протоколу

Дата: 26.02.2018-жыл
Убакыт: 14.00.
Бөлмө: Конференц-зал

КҮН ТАРТИБИНДЕГИ МАСЕЛЕЛЕР:

1. Жаңы предметтик стандарттарды жана окуу программаларды бекитүү жөнүндө.

1.1. Окутуу кыргыз тилинде жүргүзүлгөн жалпы башталгыч мектептин 1-4-класстары үчүн Кыргыз тил боюнча жаңы предметтик стандарттын негизинде түзүлгөн окуу программасын бекитүү жөнүндө (түзг.: Токтомаматов А.Д., топтун жетекчиси, Рысбаев С.К., Акунова А.Р., Абдухамидова Б.А., Кайкиева Г., Баимбетова Н.К.).

К.Сейдекулова

1.2. Об утверждении учебной программы по предмету Русская и мировая литература для 5-9-х классов общеобразовательных школ с кыргызским языком обучения (сост.: И.Низовская, Н. Ешенова, Г. Тагаева, С. Алмурзаева, А. Оморова).

1.3. Жалпы билим берүүчү мектептердин 5-9-класстары үчүн Информатика предметинин окуу программасын бекитүү жөнүндө (түзг.: Мамбетакунов У.Э., Ибирайым к. А., Касымалиев М.У., Осипова Н.Н.).

Ибирайым к. Айжан

2. Жаңы предметтик стандарттардын жана окуу программалардын негизинде даярдалган окуу-методикалык комплекстерди апробациядан кийин бекитүү жөнүндө.

2.1. Жалпы билим берүүчү мектептеринин 4-класстары үчүн Англис тилинен окуучулар үчүн жумушчу дептеринин (авт.-түз-р: Фатнева А.Г., Цуканова Н.Э.) апробациядан кийинки жыйынтыгы жөнүндө.

2.2. Жалпы билим берүүчү мектептеринин 6-класстары үчүн Англис тилинен окуучулар үчүн жумушчу дептеринин (авт.-түз-р: Балута О.Р., Абдышева Ч.А.) апробациядан кийинки жыйынтыгы жөнүндө.

С.Рысбаев

3. Окуу-методикалык комплекстердин апробациядан өтүүнүн жыйынтыктары ж-дө.

А.Таласбаева

4. Утверждение тем научных работ.

4.1. Утверждение темы докторской диссертации «Научно-теоретические основы оценки профессиональных компетенций студентов бакалавриата экономического направления» по специальности 13.00.01 – общая педагогика, история педагогики и образования к.п.н. Жакшылыковой Кишимжан.

К.Добаев

5. Кол жазмаларды бекитүү жөнүндө.

5.1. Негизгимектептин, орто мектептин математика курсу боюнча 2017-2018 окуу жылындагы мамлекеттик жыйынтыктоо аттестациясы үчүн тапшырмаларды бекитүү жөнүндө.

Б.Рыспаева

5.2. Баарлашуу, карым-катнаш, мамиле психологиясы. Окуу-усулдук колдонмо (түзг. Мурзаев М.С.).

5.3. Өспүрүмдөрдү тарбиялоодогу көйгөйлөр жана аны чечүүнүн жолдору. Класс жетекчилер, тарбия завучтары үчүн методикалык колдонмо (түзг. Жумабаева Г.А.).

К.Добаев

5.4. Кыргыз тили. 7-класс. Окуу китеби, мугалимдер үчүн методикалык колдонмо, окуучулар үчүн жумушчу дептер (авт.-түз-р: Осмонова П.С., Абылкасымова Т.Н., Саадатбек к. С.).

5.5. Кыргыз тили. 8-класс. Окуу китеби, мугалимдер үчүн методикалык колдонмо, окуучулар үчүн жумушчу дептер (авт.-түз-р: Осмонова П.С.).

5.6. Тил билсең дил билесиң. Билим берүү тармагында иштеген кызматкерлер үчүн окуу китеби, мугалимдер үчүн усулдук колдонмо, иш дептери (түзг. Осмонова П.С.).

С.Рысбаев

А.Токтомаматов: Саламатсыздарбы, урматтуу коллегалар. Абакир Мамытович Билим берүү жана илим министрлигинин базисттик окуу планы боюнча чогулушуна катышып жатат, ошондуктан Окумуштуулар кеңешинин бүгүнкү отурумуна катыша албайт. Отурумда Окумуштуулар кеңешинин 15 мүчөсүнөн 14 мүчөсү катышууда. Күн тартиби алдыңарда турат. Отурумду баштоого ким макул? Каршы? Калыс? Бардыгы макул. Анда эмесе отурумду баштайбыз.

1. Жаңы предметтик стандарттарды жана окуу программаларды бекитүү жөнүндө.

1.1. Окутуу кыргыз тилинде жүргүзүлгөн жалпы башталгыч мектептин **1-4-класстары үчүн Кыргыз тил** боюнча жаңы предметтик стандарттын негизинде түзүлгөн окуу программасын бекитүү жөнүндө (түзүүчүлөр: топтун жетекчиси: п.и.к.Токтомаматов А.Д., п.и.д. профессор Рысбаев С.К., Абдухамидова Б.А., Акунова А., Баимбетова Н.К., Кайкиева Г.).

Угулду: Кыргыз тили предмети боюнча типтүү окуу программасынын кол жазмасы боюнча лаборатория башчысы, п.и.к. К. С. Сейдекулова билдирүү жасады.

Окуу программа КРнын Билим берүү жана илим министрлиги 2016-жылы 21-апрелде коллегия чечими менен бекиткен Башталгыч класстардагы Кыргыз тил боюнча предметтик стандарттын негизинде иштелип чыкты.

Башталгыч класстардагы Кыргыз тил окуу предмети жуурулушкан предмет болуп, ал сабат ачуу жана кеп өстүрүү, кыргыз тил жана жана кеп өстүрүү, адабий окуу, класстан тышкаркы окуу жана кеп өстүрүү курстарынан туруп, кыргыз тил жана адабий окуу деп аталган эки бөлөк окуу китептер менен өз-өзүнчө сабак катарында бөлөк окутулчу.

Окуу программа КРнын Билим берүү жана илим министрлиги 2016-жылы 21-апрелде коллегия чечими менен бекиткен Башталгыч класстардагы Кыргыз тил боюнча предметтик стандарттын негизинде иштелип чыккандыгына байланыштуу предметтик стандартта берилген маселелер бул окуу программада чагылдырылган жок.

Башталгыч класстардагы Кыргыз тил окуу предмети боюнча окуу программаны түзүүдө “Наристе” (480 саат) мектепке даярдоо программасынын натыйжалары жана ортоңку мектеп менен болгон өз ара байланыш, мындагы материалдардын ырааттуулугу, башталгыч билим берүүнүн жалпы билим берүүдөгү ролу, башталгыч класстарда окутуу усулдары жана баалоо ыкмалары, ошондой эле башка окуу предметтер менен болгон байланыш эске алынды.

Бул жаңы окуу программанын негизги өзгөчөлүктөрү төмөнкүлөр болуп саналат жана предметти окутууда булар эске алынышы зарыл:

1. Мурдагы Кыргыз тил жана Адабий окуу деп аталган эки курс бириктирилип, бир окуу предмети катарында өткөрүлөт. Дүйнөнүн көпчүлүк өлкөлөрүндө (Европа, Азия, Америка, мурдагы советтик мамлекеттерден Прибалтика, Грузия, Тажикстан мамлекеттеринде) ушундайча окутулат жана бул тенденция уламдан улам жайылып барат. Мында эки курска биригип 1 эле окуу китеби чыгарылат. Эгерде ал окуу китептин көлөмү чоң болуп калса, ал 2 бөлүктөн туруп калышы мүмкүн, башкача айтканда окуучулар 1-жарым жылдыкта бир китеп, 2-жарым жылдыкта бир китеп менен иштешет.

2. Мурдагы базисттик окуу пландарда Кыргыз тил окуу предметине 1-класста жумасына 6 саат, калган класстарда 7 сааттан берилгендиктен, 1-класста жалпысынан Сабат ачууга жана кеп өстүрүүгө жумасына 3 саат, жазууга 3 саат берилип, бул сааттардын ичинде жумасына 15-20 мүнөт китеп окуп берүү (китеп менен иштөө) каралган эле. Ал эми 2-класстан баштап, жумасына Кыргыз тилге 3 саат, Адабий окууга 3 саат, Класстан тышкаркы окууга 1 саат берилип келген. Жаңы кабыл алынган базисттик окуу планына (КР Билим берүү жана илим министрлигинин 2015-жылдын 8-октябрындагы №1246/1 буйругу менен бекиген, ал 2018-2019-окуу жылынан баштап иштей баштайт) ылайык, башталгыч класстардагы Кыргыз тил предметине 1-4-класстарда жумасына 6 сааттан берилет.

Жаңы окуу программада бириктирилген Кыргыз тил предметине 1-класста жумасына 6 саат берилип, 1-класста бул сааттардын эсебинен жумасына 15-20 мүнөт китеп окуп берүү (китеп менен иштөө) каралса, 2-класстан баштап Кыргыз тил предметине 5 сааттан, класстан тышкаркы окууга 1 саат берилет.

3. Бир сабактын ичинде текст менен иштөө да, грамматикалык материалдарды окуп-үйрөнүү да, кеп өстүрүү да, жазуу иштери да болушу мүмкүн. Ошол эле учурда айрым сабактар жалаң гана

текст менен иштөөгө, же грамматикалык материалдарды өтүүгө, же болбосо жазуу ишине арналып калышы мүмкүн. Бул сабакка карата кандай максат коюлгандыгына жараша болот.

Көпчүлүк сабактарда алгач текст менен иштөө ишке ашышы керек, мында бир саатка ылайыкталган тексттерди тандоо маанилүү болуп саналат. Ошол эле учурда аларды окулуп-үйрөнүлө турган грамматикалык материалдар менен толуктоо, б.а. ыңгайлаштырып (адаптациялап) иштеп чыгуу зарыл. Анткени текст кызыктуу болгону менен, анда ошол күнү грамматикадан өтүлө турган материалдар аз болуп калышы ыктымал.

4. Кыргыз тил предмети 5 негизги компоненттен турат:

- 1) тыбыштык кабыл алуу (угууга басым жасалат);
- 2) тамгаларды билүү/алфавиттик принцип (окууга басым жасалат);
- 3) сөз байлык;
- 4) шар окуу (тиешелүү ылдамдык сакталышы зарыл);
- 5) окуганын (укканын) түшүнүү жана грамматика.

А. Молдокулов атындагы УКГнын башталгыч класстарынын мугалимдери Э. Көкөева, Ч. Кожобекова, Г. Абыковалардын пикирлеринде: Башталгыч класстардын кыргыз тилинин программасы негизинен – окуу программасындагы уланмалуулукту эске алуу менен, мазмундук жактан туура, так бөлүнүп түзүлгөндүгүндө. Ар бир класста өтүлүүчү темалардын эки предмет менен байланыштуулугу сакталып, туура бөлүнгөндүгү. Аталган программа менен иштөөдө, окуучунун компетенттүүлүгүн калыптандыруу жана практика менен байланыштуулугун камсыздоо так аныкталган.

Кыргыз тил предметинин программасы так, жатык тилде түшүнүктүү берилген. Учурдун талабына жооп берет, окуучунун компетенттүүлүгүн калыптандырган программа катары Жалпы билим берүүчү уюмдарынын 1-4-класстарынын билимдерин жогорулатуу үчүн кызмат кылат.

Е.Син: Чем отличается новая программа от старой?

К.Сейдекулова: Тем, что раньше язык и литература были представлены отдельно, а теперь эти предметы интегрированы.

Е.Син: В чтении произведения каких авторов представлены?

А.Токтомаматов: Основной список произведений сохраняется, начиная со 2 класса включаются произведения кыргызских, русских авторов, авторов соседних стран и произведения мировой литературы.

С.Байгазиев: Дүйнөлүк адабият боюнча тизмеси берилгенби?

К.Сейдекулова: Ооба, берилген, которулган.

А.Токтомаматов: Программа эки жолу каралган. Авторлору дагы өзгөргөн. Бекитилген структура боюнча түзүлдү.

К.Добаев: Адабиятты берүүнүн алдында балдардан сурадыңарбы, окуйбу же окубайбы, кызыкпы же кызык эмеспи?

А.Токтомаматов: Диссертациянын үстүндө иштегенде изилдөө жүргүзүлдү. Автордун регалияларына карабай балдардын кызыгуусу менен чыгармаларды топтогонбуз. Талаш-тартыш болду. Азыркы программага окуучулар менен апробациядан өткөн чыгармалар кирди.

Дагы суроолор барбы? Суроолор жок болсо, добушка коём. Ким 1-4-класстары үчүн Кыргыз тил предмети боюнча даярдалган программанын кол жазмасы жактырылсын деген чечимге макул? Каршы? Калыс? Бардыгы макул.

Добуш берүүдө отурумга катышкан Окумуштуулар кеңешинин 14 мүчөсү окуу программаны колдоп добуш беришти, каршы, калыс болгон жок.

Талкуунун жана добуш берүүнүн негизинде **Окумуштуулар кеңеши токтом кылат:**

1. Жалпы билим берүүчү уюмдарынын 1-4-класстары үчүн Кыргыз тил предмети боюнча даярдалган программанын кол жазмасы жактырылсын жана КРнын Билим берүү жана илим министрлигине колдонууга сунушталсын.

1. Об утверждении новых предметных стандартов и учебных программ.

1.2. Об утверждении учебной программы по предмету **Русская и мировая литература для 5-9-х классов общеобразовательных школ с кыргызским языком обучения** (сост.: И. Низовская, Н. Ешенова, Г. Тагаева, С. Алмурзаева, А. Оморова).

Слушали: Заведующую лабораторией Проблем технологической области, искусства и культуры здоровья, А.Ибирайым кызы, которая представила информацию о рукописи программы по предмету Русская и мировая литература. Данная программа была рассмотрена на заседании Ученого совета от 28.06.2017 г. и направлена на доработку. Основная рекомендация – включить в программу раздел «Организационно-методическая часть».

По итогам исправления указанных недостатков в программу введены разделы «Организационно-методический раздел» и «Рекомендуемая литература». А также приведена в соответствие содержательная часть программы с расчетом проведения предмета по 1 часу в неделю (34 часа в год).

В программу включены произведения русской и зарубежной классики, некоторые произведения кыргызской литературы, вошедшие в золотой фонд мировой литературы. При отборе произведений учитывались возрастные особенности учащихся и их соответствие уровню языковой подготовки и читательских интересов школьников.

Программа построена на основе концентрического принципа, что предполагает последовательное возвращение к определенным авторам и темам в 5- 9 классах. Изучение произведений строится на жанровом и тематико-хронологическом принципах.

Впервые в структуру программы введены новые рубрики: в 5-6 классах – «Читаем и общаемся», «Читаем и беседуем», «Читаем и рассказываем», «Рисуем и пишем»; в 7-9 классах – «Мастерство читателя». Эти рубрики позволяют отследить процесс формирования компетентностей на уроках литературы, внести коррективы в их отработку и оценить достижения ожидаемых результатов.

Программа разработана на должном уровне, включены самые актуальные и современные темы. Рукопись программы была обсуждена на заседании лаборатории, одобрена и рекомендована на Ученый совет.

К.Добаев: Сунуштап жаткан адабият балдарга кызык бекен? Биздин кызматкерлер мектепке барып сурамжылоо жүргүзүп сураса, «биз адабиятты окубайбыз» деп айтышты. Кызык эмес. Эмне үчүн балдар «Дубровскийди» окубай «Гарри Потерди» окуп жатышат?

С.Байгазиев: Социологиялык изилдөөлөрдү өткөрсө, өспүрүмдөрдүн окурмандык кызыкчылыктары жөнүндө изилдөө жүргүзүү керек, бирок «вечные ценности» деген тизмекти унутпаш керек. Классиканы балдарга үйрөтүү керек.

А.Токтомаматов: Программаны түзгөндө окуучулардын, окумуштуулардын, коомчулуктун пикирин эске алуу керек. 3 жылдан бери канча өзгөрдү. Пикирлерди эске алуу менен бекители. Дагы өзгөрүүлөр кирет.

М.Иманкулов: Тарых сабагында убакытты албаш үчүн тарыхчылардын аты-жөнүн беребиз кошумча окуу үчүн. Ушуну адабиятта да эске алыш керек.

А.Токтомаматов: Программаны бекитүүгө ким макул? Каршы? Калыс? Бардыгы макул.

Во время голосования за одобрение рукописи программы проголосовало 14 членов Ученого совета, присутствующих на заседании, против – 0, воздержались – 0.

По итогам обсуждения и голосования **Ученый совет постановляет:**

1. Рукопись учебной программы по предмету Русская и мировая литература для 5-9 классов общеобразовательных школ с кыргызским языком обучения (сост.: И.Низовская, Н.Ешенова, Г.Тагаева, С.Алмурзаева) одобрить и рекомендовать Министерству образования и науки Кыргызской Республики к внедрению.

1. Жаңы предметтик стандарттарды жана окуу программаларды бекитүү жөнүндө.

1.3. Жалпы билим берүүчү мектептердин 5-9-класстары үчүн **Информатика** предметинин окуу программасын (түзүүчүлөр: У.Э.Мамбетакунов, А.Ибирайым кызы, М.У.Касымалиев, Н.Н.Осипова) бекитүү жөнүндө.

Технология, искусство жана дене маданияты маселелери лабораториясынын башчысы п.и.к. Ибирайым кызы Айжан жалпы билим берүүчү мектептердин 5-9-класстары үчүн Информатика предметинин окуу программасы (түзүүчүлөр: У.Э.Мамбетакунов, А.Ибирайым кызы, М.У.Касымалиев, Н.Н.Осипова) тууралуу маалымат берди.

Бул программа жаңы предметтик стандарттын негизинде 2015-жылы түзүлүп, КББАнын Окумуштуулар кеңешинин 27-ноябрындагы №11 жыйындын протоколу менен бекитилген.

2017-жылы КР Өкмөтүнүн “Таза коом” улуттук программасынын алкагында мектеп окуучуларынын Информатика предметинен программа түзүү жөндөмүн өнүктүрүү максатында Scratch программалоо чөйрөсүн окутуп-үйрөтүү маселеси каралды. Бул программалоо чөйрөсүнүн окуучулар үчүн пайдалуулугу анализденген соң окуу программасына киргизүү зарылчылыгы келип чыкты. Ошол себептүү 6-класстын “Мультимедиа” бөлүмүнө 3 сааттык көлөм менен киргизилди.

Эгерде, 6-класстын жаңы жазылган окуу китебине өзгөрүү киреби, деген суроо пайда боло турган болсо, анда эч кандай өзгөрүү деле кирбейт деп айтууга болот. Бул программа боюнча теманы 6-класстын окуучулары үчүн түзүлүп жаткан практикумга киргизүүгө болот. Ал эми окуу китебинде мультимедиа боюнча жалпы түшүндүрмө гана берилет, деп сөзүн жыйынтыктады.

Жыйынтыгында программанын түзүлүшү, мазмуну программаларды жазууга коюлган талаптар боюнча иштелип чыккандыгын жана программа лабораториянынотурумунда талкууланып, жактырылгандыгын билдирди.

А.Токтомаматов: 4-бөлүктө стандарттагы материал кайталанып жатат. Ошонун кажети жок да.

Ибирайым к.А.: Стандарт ар бир мугалимдин колуна жетпей калат экен, ошондуктан берилген.

Б.Рыспаева: Практикалык талаптарды киргизиптир, мен ошону колдойм.

Е.Син: Какое место в прорамме занимает программирование?

Ибирайым к.А.: Начинается в 7 классе. Раздел называется “Основы алгоритмизации”.

Е.Син: Есть ли стыковка с информатикой в 3 классе?

Ибирайым к.А.: Да, есть.

С.Жаанбаев: 5-6-кл. Информатика апробациядан өттү. программага дагы өзгөртүүлөрдү киргизип жатасыңар. Кандай болот?

Ибирайым к.А.:Өзгөртүүлөр окуу китебине таасирин тийгизбейт.

Э.Супатаева: Скрейдж-программа легко скачивается с интернета. Поэтому поддерживаю.

А.Токтомаматов: Стандарт менен программаны бириктирүү маселеси турат. Сайтка деле чыгарсак болот, бирок, финансы жагын чечүү керек. Добушка коем. Программаны бекитүүгө ким макул? Каршы? Калыс? Бардыгы макул.

Добуш берүүдө Окумуштуулар кеңешинин отурумга катышкан 14 мүчөсү окуу программанын кол жазмасын бир добуштан колдошту. Каршы, калыс болгон жок.

Талкуунун жана добуш берүүнүн негизинде **Окумуштуулар кеңешичечим кылат:**

1. Жалпы билим берүүчү мектептердин 5-9-класстары үчүн Информатика предметинин окуу программасы (түзүүчүлөр: У.Э.Мамбетакунов, А.Ибирайым кызы, М.У.Касымалиев, Н.Н.Осипова)жактырылсын жана КРнын Билим берүү жана илим министрлигине колдонууга сунушталсын.

2. Жаңы предметтик стандарттардын жана окуу программалардын негизинде даярдалган окуу-методикалык комплекстерди апробациядан кийин бекитүү жөнүндө.

2.3. Жалпы билим берүүчү мектептеринин 4-класстары үчүн Англис тилинен окуучулар үчүн жумушчу дептеринин (авт.-түз-р: Фатнева А.Г., Цуканова Н.Э.) апробациядан кийинки жыйынтыгы жөнүндө.

Угулду: Мамлекеттик тил жана көп тилдүү билим берүү лабораториясынын башчысы п.и.д., профессор С.Рысбаев төмөнкүлөрдү билдирди:

Жалпы билим берүүчү мектептердин 4-класстары үчүн Англис тили окуу китеби боюнча окуучулардын иш дептеринде окуучунун өз алдынча иштөөсүнө айрыкча маани берилген. Ал окуу китептеги темаларга толук дал келет. Анда окуучу үйдөн аткаруучу тапшырмалар, өз алдынча иштөөчү көнүгүүлөр, тесттер ж.б. орун алган мазмуну системалуу, жеткиликтүү жана уланмалуулук принцибин сактап түзүлгөн.

Окуу материалын камтышы, методикалык аппараты, көлөмү ж.б. боюнча берилген статуска жооп берет. Стилдик, грамматикалык мүнөздөгү каталар жок. Көнүгүүлөрдүн мазмуну жана

тапшырмалардын типтери балдардын жашына, физикалык жана психологиялык өзгөчөлүктөрүнө карай иштелип чыккан.

Мурдагы кээ бир кетирилген техникалык кемчиликтер авторлор тарабынан оңдолду. Басып чыгарууга сунуштоого болот.

К.Добаев: Оксфорддун программасы кандай мааниде айтылып жатат? Бизге келген программада бир эле мугалимдин методикасы берилип калган.

С.Рысбаев: Оксфорддун программасы дүйнө жүзүнө таанымал программа. Жалаң эле Оксфорддун эмес, башкалардын идеяларын, ыкмаларын колдонуп түзүлгөн.

А.Токтомаматов: Дагы суроо барбы? Добушка коем. Окуучулар үчүн даярдалган жумушчу дептер жактырылсын деген чечимге ким макул? Каршы? Калыс? Бардыгы макул.

Добуш берүүдө отурумга катышкан Окумуштуулар кеңешинин 14 мүчөсү окуу жумушчу дептерди колдоп добуш беришти, каршы – 0, калыс – 0.

Талкуунун жана добуш берүүнүн негизинде **Окумуштуулар кеңеши токтом кылат:**

1. Жалпы билим берүүчү мектептеринин 4-класстары үчүн Англис тили окуу китебине карата жазылган окуучулар үчүн жумушчу дептери (авт.-түз-р: Фатнева А.Г., Цуканова Н.Э.) апробациядан кийин колдонууга жарактуу деп эсептелсин жана басууга сунушталсын.

2. Жаңы предметтик стандарттардын жана окуу программалардын негизинде даярдалган окуу-методикалык комплекстерди апробациядан кийин бекитүү жөнүндө.

2.2. Жалпы билим берүүчү мектептеринин 6-класстары үчүн Англис тилине окуучулар үчүн жумушчу дептеринин (авт.-түз-р: Балута О.Р., Абдышева Ч.А.) апробациядан кийинки жыйынтыгы жөнүндө.

Угулду: Мамлекеттик тил жана көп тилдүү билим берүү лабораториясынын башчысы п.и.д., профессор С.Рысбаев төмөнкүлөрдү билдирди:

Иш дептери окуучуларга арналган. Анда англис тили боюнча окуучулардын өз алдынча иштөө боюнча көндүмдөрүн калыптандыруу жумуштарын аткаруу каралган. Тактап айтканда, 6-класстардын окуучулары сабакта өтүлгөн материалдарды өз алдынча түшүнүү, ой жүгүртүү, сүйлөмдөрдү, диалогдорду толуктоо, класста алган билимин үйдөн бышыктоо, компетенттүүлүктөрдү бекемдөө иштеринин багыттары көрсөтүлгөн.

Окуучулардын иш дептери окуучулардын теориялык билими менен практикалык көндүмдөрүн жана логикалуу ой жүгүртүүлөрүн өстүрүүгө көмөктөшөт, 6-класстын Англис тили окуу-методикалык комплекси менен колдонууга болот.

Талкуу учурунда Окумуштуулар кеңешинин мүчөлөрү окуучулар үчүн иш дептери тууралуу оң пикирлерин балдиришти. Добуш берүүдө отурумга катышкан Окумуштуулар кеңешинин 14 мүчөсү 6-класстын Англис тили окуу китебине карата жазылган окуучулар үчүн жумушчу дептерин колдоп добуш беришти, каршы, калыс болгон жок.

Талкуунун жана добуш берүүнүн негизинде **Окумуштуулар кеңеши токтом кылат:**

1. Жалпы билим берүүчү мектептеринин 6-класстары үчүн Англис тили окуу китебине карата жазылган окуучулар үчүн жумушчу дептери (авт.-түз-р: Балута О.Р., Абдышева Ч.А.) апробациядан кийин колдонууга жарактуу деп эсептелсин жана басууга сунушталсын.

3. Окуу-методикалык комплекстердин апробациядан өтүүнүн жыйынтыктары ж-дө.

Угулду: КББАнын окуу – методикалык комплекстерди экспертизалоо жана апробациялоо бөлүмүнүн башчысы А.Ж Таласбаеванын 2017 – жылдын 2 – сентябрынан 27 – декабрына чейин жаңы Базалык окуу планына ылайык 5 – 6 класстарында (окутуу кыргыз, орус тилдеринде) болуп өткөн ОМКтерди экспертизалоонун жана апробациялоонун жыйынтыгы жөнүндө маалыматы.

КРнын Билим берүү жана илим министрлигинин 2017-жылдын 07 – июлундагы № 931/1 буйругунун негизинде предметтик стандарттарды жана жаңы муундагы окуу методикалык комплекстерди сынактан өткөрүү жүргүзүлдү. КББА ОМК экспертизалоо жана апробациялоо бөлүмү тарабынан 2017 – жылдын 2 – сентябрынан 27 – декабрына чейин жаңы Базалык окуу планына ылайык 5 – 6 класстарында (окутуу кыргыз, орус тилдеринде) сынак жүргүзүлдү.

Окуу – методикалык комплекстерди экспертизалоо жана апробациялоо бөлүмү тарабынан эки жолу иш сапар уюштурулду. Биринчи иш сапар 31- октябрдан 17- ноябрга чейин жана

экинчи иш сапар 13 – декабрдан 28- декабрга чейин өткөрүлдү. 15 кишиден турган эксперттик топ Каракол, Нарын, Талас, Ош, Өзгөн, Баткен, Жалал – Абад, Чүй, Бишкек шаарларынын апробация өткөргөн 54 пилоттук мектептеринде болуп, апробатор - мугалимдер менен жолукту. Ал жолугушууда ОМК боюнча эмне жумуш аткарылып жаткандыгы жөнүндө жана предмет боюнча толтурулуп жаткан күндөлүктөрдө сабактардын мазмуну, окуу китеби менен мугалимдер үчүн колдонмонун дал келүүсү, сабак өтүүдө колдонмонун мугалимдерге тийгизген таасири жана анын актуалдуулугу жөнүндө сүйлөшүүлөр болду.

Эксперттер ОМК ийгиликтерин жана кемчиликтерин жазган отчетторунда белгилешти. Эксперттер, лаборатория башчылары окуу предметтери боюнча өз – өзүнчө топторго бөлүнүп, авторлор менен ОМК боюнча талкуу жүргүзүлдү. Апробаторлордун окуу китебиндеги көрсөткөн ийгиликтери, кемчиликтери жана далилдүү баяндалган сунуштары менен авторлор таанышышты. Авторлор 2017 – жылдын 8- декабрына чейин китептин биринчи оңдолгон вариантын алып келишти. ОМК нын акыркы оңдолгон варианттары 2018- жылдын 12- январында берилди.

“Табигый математикалык билим берүү тармагынын маселелери” лабораториясында “Математика” окуу китеби жана мугалим үчүн методикалык колдонмо: 5- класс (авт. Кыдыралиев С.К., Урдалетова А.Б.) каралып кайрадан карап чыгуу сунушу айтылды. 6- класстын (авт. Кыдыралиев С.К., Урдалетова А.Б., Дайырбекова Г.М.) математика окуу китеби боюнча анкетанын жыйынтыгы төмөндөгүдөй болгон:

Окуу китеби колдонууга сунушталсын – 0%,

Кайра иштеп чыксын – 46,1 %,

окуу китеби колдонууга сунушталбасын – 53,9%.

Бул окуу китеби боюнча КР билим берүү жана илим министри Г.К. Кудайбердиева Бишкек шаарынын 90 математик мугалимдери, эксперт Син Е.Е., автор С.К. Кыдыралиев менен жолугушуу өткөрдү, окуу китеби боюнча талкуу болду. Бишкек шаарынын усулдук бирикмеси, №61 мектептин математик мугалимдери “Математика” окуу китебин карап чыгышты. Авторлор окуу китебин кайрадан оңдоп чыгышып, эксперт тарабынан 5- 6 –класстардын “Математика” окуу китеби каралып жатат.

Бардык лабораторияларда ОМК ны талкуу жүргүзүлдү.

15 – январдагы окмуштуулар кеңешинде жана 29 – январда болгон окмуштуулар кеңешинде, апробациядан өткөн 30 окуу – методикалык комплекстер каралды. Биология-6 кл, табият таануу -5 кл, англис тили -3,4,6 кл.; музыка- 5- бкл, кыргыз адабияты 5-6-кл окуу китептери жана методикалык колдонмолору массалык басууга сунушталды. Калган окуу китептери эксперттер көрсөткөн кемчиликтерди оңдогондон кийин басмага сунушталат. 5- 6- класстардын “Математика” окуу китеби боюнча оңдоо иштери жүрүп жатат.

Сынактын ийгиликтүү жактары

1. Сынакты жүргүзүү, окуу – методикалык комплекстин (ОМК) алгылыктуулугун, практика жүзүндө ишке ашуу деңгээлин, пайдалуулугун, маанилүүлүгүн, ОМКдагы каталарды, кемчиликтерди оңдоп – түзөө мүмкүнчүлүгүн аныктоого жардам бергендиги менен пайдалуу экендигин көрсөттү.

2. Биринчи эле иш сапарда жакшы жазылган ОМК апробатор – мугалимдер тарабынан баса белгиленди. Алар: 6-кл. англис тили боюнча окуу китеби авторлору: О.Р. Балута, Ч.А. Абдышева, Г.Д. Назарбекова, 6– класстын “Көркөм өнөр” окуу китеби авторлору: Д. А. Акматов, А. К. Орозбаевага , “Технология” ” окуу китеби авторлору: Ч. Мамбеталиев, Ж. Сулайманова, Д.Акматов, А. Келгенбаев.

Сынакты жүргүзүү учурундагы кемчиликтер:

1. Апробатор мугалимдерди тандаганда, алардын тажрыйбасы эске алынган эмес . Мугалимдик кесипте бир жыл иштей элек мугалимдер апробацияны өткөрүшкөн. М: Ош шаарынын “Жетиген”, Сокулук районунун “Орок” орто мектептери;

2. Мектептерге окуу китептери ар кандай убакта жеткирилген.

“Информатика” окуу китебин Өзгөн шаарынын мектептери 10- ноябрда алышкан ; Чүй областынын Сокулук районуна караштуу Д. Дооронбеков орто мектебине окуу китеби 2- чейректин башында баргандыктан апробация жүргөн эмес.

Апробацияны жакшыртуу боюнча сунуштар:

- Бир мектептеги мугалимдер эмес, райондогу мыкты, тажрыйбалуу адис мугалимдер апробатор болуп тандалса;
- Окуу китептери, методикалык колдонмо, күндөлүктөр, программа жана стандарттарды өз убагында жеткирилсе;
- Апробация жүрүп жаткан мектептин жетекчилеринин жоопкерчилигин күчөтүү;
- Апробатор – мугалимге апробацияны жүргүзүү үчүн толук шарт түзүп берүү (олимпиадаларга, конкурстарга, окууга жөнөтүү), алагды кылбоо;
- Апробация бөлүмү заманбап техникалык каражаттар менен камсыз кылынса, ксерокс берилсе жакшы болмок.

С.Жаанбаев: Отчетто көп нерсе камтылбай калыптыр. Окуу китептери сынактан академия өткөрүү үчүн Абакир Мамытович 2 жыл иштеди. Биз бүгүн жыйынтыгын төмөндөгүдөй көрсөтүшүбүз керек: академия сынакты өткөрдү, өткөрө алат. Эми мугалимдерди тандоо, мектептерди тандоону, окуу китептерин мектептерге жеткирүүнү дагы академия алышы керек. Отчетто ушундай болушу керек эле, андай айтылган жок. Сунуштарды жазып, министрликке бериш керек.

Ибирайым к.А.: Апробациянын учурунда кемчиликтерди байкадык. Эксперттер мугалимдер менен дайыма байланышта болушу керек. Апробациянын жыйынтыгы кабинетте эле калып кала тургандай. Дагы 6-7-8-кла. Окуу китептери апробацияга барат. Өткөргөндө сунуштар болот.

Б.Рыспаева: Эксперттер үчүн семинарлар өткөрүлгөнбү? Апробацияга катышкан мугалимдерге жакшы түшүндүрмө берүү керек, туура айтылса.

А.Таласбаева: Ооба, өткөрүлгөн.

М.Иманкулов: Мугалимдерге эксперттер айтыптыр, 4кө бөлөсүңөр. Андай болбойт деп мугалимдер айтты. Семинарды профессионал өткөрүшү керек, семинарлар 3 жолу өтүлүшү керек. Ар бир сабактын өзгөчөлүгү бар да. Ошондуктан ушундай кемчиликтер алдын ала эске алынсын. Мектептерди дагы анча көп тандалбашы керек. Окуу китептерин чоң мектептер кандай кабыл алат, кичинекей мектеп кандай кабы алат дегенге чейин каралышы керек. Отчетто анкеталардын жыйынтыгы жакшы берилген жок, взаимосвязь жөнүндө айтылбай жатат.

Ж.Дүйшөналиев: 1. Апробацияга катышканда анкеталар мазмун жагынан начар түзүлгөндүгү билинип калды. Мен өзүмдүн предметиме кошумча түздүм. 2. Анкеталар өзүнүн жыйынтыгын берген жок, себеби бардык анкеталар бирдей. Предмет өзгөчөлүктөрү эске алынган эмес. 3. Окутулган мугалимдер апробацияга катыша албай калган.

Г.Тагаева: Сынак өтүп жатканына биз азыр сүйүнүшүбүз керек. Эмки жылы кемчиликтерди эске алып оңдосо болот. Наши учителя нуждаются в обучении. Дневник апробатора мы написали на добровольной основе бесплатно. Кемчиликтер боблой койбойт. Жакшыртуунун үстүндө иштеш керек.

К.Джунушалиева: Апробатор болоордо 56 мектептин мугалимдерди окутук. Ошодо мугалимдердин 1-суроосу: акча төлөнөбү? 1. Ошондуктан апробацияга катышкан мугалимдерге, завучтарга, координаторуна каражат каралышы керек. 2. Ар бир киргизилип жаткан окуу китеби боюнча авторлору өздөрү окутушу керек экен. Жалпы окутканда, эксперттер окутушу керек. 3. Стандарттарда бир терминология болушу керек экен. Мисалы, бир предметтин стандартында “мазмундук тилке”, экинчи предметтин стандартында “мазмундук сызык”. Бир тартипке келтириш керек. 4. Окуу китеби, метод.колдонмо, жумушчу дептер – бардыгы биригип апробациядан өтүшү керек. Апробация башталарда логистика менен башталып, аягына чейин үтүр, точкасына чейин бекитилген план менен бүтүшү керек.

Д.Акматов: Китептин өзүндө эле оңдоолорду киргизсе. Ошондо бизге, авторлорго чоң жардам болот экен.

Е.Син: Мы часто говорим о разном количестве школ. По математике апробация прошла всего в 9 школах. Никто не наказан, что апробация прошла не в 56 школах, как заявлено в приказе министерства. Мы не должны вводить в заблуждение общественность. В то же время никто не рассматривал ответственность директоров школ, например, в г.Ош школа Жетиген. Все отчеты экспертов были некачественные, но в этом виноват Всемирный банк.

М.Иманкулов: Китеп кандай кабыл алынып жатат, кандай кыйынчылыктар болуп жатат, анын бардыгы маанилүү.

Ибрайым к. Айжан: Сунуш: эксперттер тандалгандан кийин материалдар такталып берилиши керек. Аprobациянын жыйынтыгы айтылабы же ушул бойдон калабы?

А.Таласбаева: Отчеттордун бардыгы Е.Синге, А.Токтомаматовго тапшырылган, анан министрликке жөнөтүлгөн. Анкеталар туура эмес түзүлгөн дегенден алысмын, себеби анкеталардын жыйынтыгы боюнча чечим кабыл алып жатабыз. Кээ бир суроолору балким татаал болуп калгандыр, бирок суроолордун негизинде натыйжасын алдык.

С.Жаанбаев: Аprobацияда, албетте акылары аз. Каражат маселеси министрликке айтылды. Биз окуткан мугалимдерге төлөнгөнү тууралуу дагы айттык. Дүйнөлүк банктагы кызматкерлер дагы билет. Сиздер айткан бардык сунуштар жеткирилип жатат. Бардыгыңарга рахмат, жакшы иштеп бердиңер.

Ибрайым к.А.:Жакшы иштеп берген мугалимдерди белгилеп койсок жакшы болот эле: грамота, ыраазычылык кат.

С.Жаанбаев: Аны дагы ойлонуп киргизебиз.

А.Токтомаматов: Аprobация мурда дагы болгон, бирок аprobацияны биз 4 этап менен өткөрүшүбүз керек экен: даярдык, уюштуруу, өткөрүү, жыйынтыктоо. 1. Анкеталарды иштеп чыкканда ар бир лаборатория башында турсун. 2. Мектептерди тандоону министрликке бергенбиз. 3. Китептерди жеткирүү маселесин КАО албашы керек, басмалар жеткирсин. 4. Мугалимдерди кызыктыруу үчүн пофамильно, адистиги бийик болгондорду алуу керек. Ал мугалимдердин тизмесин түзүү керек. 5. Эксперттерди тандаганда ар бир лаборатория менен чогуу иштесин аprobация бөлүмү. 6. Авторлор боюнча: аprobацияга аралашпайт, автор жок болуп анын китеби менен иштеп кетүү маселесин чечүү керек. 7. Методикалык колдонмонун мазмуну кандай болуш керек, ойлоону керек. 8. Эксперттерди 3 жолу окутуу керек деген тууралуу. 7-8-9-класстар тартип менен кетсин: 1) мектептер тандалсын, мугалимдер тандалсын; 2) эксперттердин акысын төлөө маселеси каралышы керек.

Сунуштарды толуктап министрликке жөнөтөлү.

Жогоруда айтылгандардын негизинде **Окмуштуулар кеңеши чечим кылат:**

1. Окуу-методикалык комплекстерди экспертизалоо жана аprobациялоо бөлүмүнүн башчысы А.Ж. Таласбаеванын маалыматы кабыл алынсын.
2. Лаборатория башчыларынын аprobациянын жыйынтыгын Окмуштуулар кеңешине чыгарууда жоопкерчиликтери күчөтүлсүн.
3. Окуу-методикалык комплекстердин эксперттеринин базасы түзүлсүн (А.Таласбаева).
4. Окуу-методикалык комплекстерди аprobацияга сапаттуу даярдап, пилоттук мектептерге убагында жеткирүү маселеси басмаларга милдеттендирилсин.
5. КРнын билим берүү жана илим министрлигине окуу китептерин аprobациядан өткөрүүнү жакшыртуу максатында сунуштар жөнөтүлсүн (А.Таласбаева, А.Токтомаматов).

4. Утверждение тем научных работ.

4.1. Утверждение темы докторской диссертации «Научно-теоретические основы оценки профессиональных компетенций студентов бакалавриата экономического направления» по специальности 13.00.01 – общая педагогика, история педагогики и образования к.п.н.

Жакшылыковой Кишимжан.

Слушали: представление Жакшылыковой Кишимжан о теме докторской диссертации «Научно-теоретические основы оценки профессиональных компетенций студентов бакалавриата экономического направления» по специальности 13.00.01 - общая педагогика, история педагогики и образования.

Было отмечено, что переход системы профессионального образования на компетентностную подготовку специалистов поставил перед вузами сложную задачу, обеспечивающую получение образовательного результата - формирования всех видов компетенций.

В этой связи коренным образом изменяется не только система обучения и оценивания подготовленности обучающихся, но также изменяются средства, методы и технологии контроля качества образовательного процесса и образовательных систем.

В таких условиях возникает необходимость определения места и роли оценки компетентности в системе подготовки и развития личности, разработки оценочных средств по

уровням и стадиям обучения студентов, в том числе компетентностно-ориентированных заданий, разработки оценочных материалов, шкал и критериев оценивания компетенций как эффективных средств управления качеством образования.

В практике кыргызского профессионального образования предмет, функции и принципы оценки компетенций в системе профессионального образования представлены крайне слабо, а в опубликованных работах практически не выявлены функции современного оценивания результатов образовательных достижений обучающихся. До недавнего времени наблюдалась явная недооценка открывающихся возможностей использования оценки компетентности в практике педагога.

Цель исследования: разработка научно-теоретических основ оценки профессиональной компетентности обучающихся как средства управления качеством образования, обеспечивающего положительные изменения при подготовке студентов-бакалавров в вузе экономического профиля.

Объект исследования: контрольно-оценочная деятельность в системе высшего образования как фактор повышения качества образовательного процесса и средство управления качеством образовательных систем.

Предмет исследования: теоретическое и технологическое обоснование эффективной оценки профессиональной компетентности в образовательной практике.

Научным консультантом предлагается д.п.н., профессор Добаев К.Д.

Е.Син: Тема не узкая?

К.Жакшылыкова: Мы долго обсуждали, тема осталась такой.

Е.Син: Будет ли бакалавриат или расширите?

К.Жакшылыкова: Останется бакалавриат.

А.Токтмаметов: Формирование компетенций деген боюнча диссертация барбы?

К.Добаев: Нет, еще не исследовано.

В ходе обсуждения членами Ученого совета отмечено, что тема актуальна и требует научного исследования. Во время голосования за утверждение темы исследования и научного консультанта проголосовало 14 членов Ученого совета, присутствующих на заседании. Против, воздержавшихся нет.

На основании обсуждения и голосования **Ученый совет постановляет:**

1. Утвердить тему докторской диссертации Жакшылыковой Кишимжан «Научно-теоретические основы оценки профессиональных компетенций студентов бакалавриата экономического направления» по специальности 13.00.01 - общая педагогика, история педагогики и образования.
2. Утвердить научным консультантом темы д.п.н., профессора К.Д. Добаева.

5. Кол жазмаларды бекитүү жөнүндө.

5.1. Негизгимектептин (9-класс), орто мектептин (11-класс) математика курсу боюнча 2017-2018 окуу жылындагы мамлекеттик жыйынтыктоо аттестациясы үчүн тапшырмаларды (орусча, кыргызча варианты) бекитүү жөнүндө (түзүүчүлөр: Ф.Крапивко, С.Полякова, О.Садыкова, Г.Лебедева, А.Осмоналиева).

Угулду: Табигый-математикалык билим берүү тармагынын маселелери лабораториясынын башчысы, п.и.к. Б.С. Рыспаева төмөнкүлөрдү билдирди.

Математика курсу боюнча мамлекеттик жыйынтыктоо аттестациясы үчүн тапшырмалар мазмуну предметтик стандарттын жана математика боюнча окуу программасынын негизинде түзүлгөн.

Ар бир бөлүмгө 30 дан маселелер берилген. Аттестациялык тапшырмалардан варианттардын сеткасын түзүү жана аныктоо тартиби көрсөтүлгөн. Кол жазма бир ирет каралып түзүүчүлөргө сунуштар берилип, кайрадан оңдолгондон кийин:

- жыйнактагы тапшырмалар негизги мектепте математиканын программасына туура келет;
- оңдолгон жаңы вариантта 30 % өзгөртүүлөр киргизилген;
- орус жана кыргыз тилинде тапшырмалар бирдей берилген.

Ар бир бөлүмдөгү тапшырмалар татаалдыгы боюнча үч деңгээлдерге бөлүнөт:

1. “А” деңгээли – гуманитардык-тил багытында статустук билим берүүчү уюмдарда (мектептер, лицейлер, колледждер) жана класстардын бүтүрүүчүлөрү үчүн сунушталган.

2. «В» деңгээли – жалпы билим берүүчү Базистик окуу планы боюнча окуган уюмдар (класстар) үчүн сунушталган.

3. “С” деңгээли –математиканы тереңдетип окутуучу уюмдар (мектептер, лицейлер, колледждер) үчүн жана физика-математикалык багыттагы статустук билим берүүчү уюмдардын класстары үчүн сунушталган.

Негизги жана орто мектептердин математика курсу боюнча 2017-2018 окуу жылындагы мамлекеттик жыйынтыктоо аттестациясы үчүн тапшырмаларКББАнын окуу колдонмолорун баалоо талаптарына жооп бергендиктен жалпы билим берүүчү мектептер үчүн пайдаланууга болот. Лаборатория тапшырмалар жыйнагын Окумуштуулар кеңешинин кароосуна сунуштайт.

Талкуу учурунда Окумуштуулар кеңешинин мүчөлөрү аталган кол жазмаларга оң пикирлерин айтышты. Экзамендик тапшырмалар 30% жаңыланган, кемчилик жок. Өткөн отурумда мектептердин аталышын оңдоо сунушталган, оңдолду.Добуш берүүдөотурумга катышкан Окумуштуулар кеңешинин 14 мүчөсү кол жазмаларды колдоп добуш беришти, каршы – 0, калыс – 0.

Талкуунун жана добуш берүүнүн негизинде **Окумуштуулар кеңеши токтом кылат:**

1. Негизгимектептин (9-класс), орто мектептин (11-класс) математика курсу боюнча 2017-2018 окуу жылындагы мамлекеттик жыйынтыктоо аттестациясы үчүн тапшырмалар (орусча, кыргызча варианты, түзүүчүлөр: Ф.Крапивко, С.Полякова, О.Садыкова, Г.Лебедева, А.Осмоналиева) жактырылсын жана басууга сунушталсын.

5. Кол жазмаларды бекитүү жөнүндө.

5.2. Баарлашуу, карым-катнаш, мамиле психологиясы. Окуу-усулдук колдонмо (түзг. Мурзаев М.С.) .

Угулду: Педагогика илиминин жана профессионалдык билим берүү борборунун директору К. Добаевдин билдирүүсү.

М. Мурзаев “Баарлашуу, карым-катыш, мамиле психологиясы” деп аталган педагогикалык ЖОЖдун, колледждин окутуучулары жана студенттери, мектеп педагог-психологдору жана мугалимдери, класс жетекчилери үчүн окуу-усулдук колдонмонун (көлөмү 82 бет) кол жазмасын даярдаган.

Бул окуу-усулдук колдонмодо баарлашуудагы коммуникация (тил аркылуу жана тилсиз (дене тили аркылуу) баарлашуу), интеракция (өз ара таасир этүүлөр) жана перцепция (бири-бирин кабылдоо, жакындан таанып билүү) процесстери кеңири түрдө ачып көрсөтүлүп, мугалимдердин өзүнүн психологиялык билимдерин, билгичтиктерин, психологиялык компетенцияларын жана педагогикалык чеберчиликтерин өнүктүрүүсүнө түздөн-түз таасир эткен окуу куралдарынын бири.

Окуу-усулдук колдонмонун негизинде чыккандыгын, рецензент катары Борбордун директору жана сырттан Кыргыз-түрк мамлекеттик университетинин педагогика кафедрасынын башчысы, п.и.д., профессор А.Алимбеков оң пикирин берген. Кол жазма борбордун отурумунда талкууланып, жактырылган жана Окумуштуулар кеңешине бекитүүгө сунушталат.

Талкуу учурунда Окумуштуулар кеңешинин мүчөлөрү “Баарлашуу, карым-катнаш, мамиле психологиясы” аттуу усулдук колдонмо тууралуу өн пикирлерин билдиришти. Добуш берүүдө отурумга катышкан Окумуштуулар кеңешинин 14 мүчөсү кол жазманы колдоп добуш беришти, каршы – 0, калыс – 0.

Талкуунун жана добуш берүүнүн негизинде **Окумуштуулар кеңеши чечим кылат:**

1. “Баарлашуу, карым-катыш, мамиле психологиясы” (түзг. М.С. Мурзаев) аталыштагы педагогикалык ЖОЖдун, колледждин окутуучулары жана студенттери, мектеп педагог-психологдору жана мугалимдери, класс жетекчилери үчүн окуу-усулдук колдонмонун (көлөмү 82 бет) кол жазмасы жактырылсын жана басууга сунушталсын.

5. Кол жазмаларды бекитүү жөнүндө.

5.3. Өспүрүмдөрдү тарбиялоодогу көйгөйлөр жана аны чечүүнүн жолдору. Класс жетекчилер, тарбия завучтары үчүн методикалык колдонмо (түзг. Жумабаева Г.А.).

Угулду: Педагогика илиминин жана профессионалдык билим берүү борборунун жетекчиси К. Добаевдин билдирүүсү.

Г. Жумабаева “Өспүрүмдөрдү тарбиялоодогу көйгөйлөр жана аны чечүүнүн жолдору” аталыштагы класс жетекчилер үчүн жазылган усулдук колдонмону (көлөмү 99 бет) даярдаган.

Бул усулдук колдонмо “Кыргыз Республикасынын 2020-жылга чейин мектеп окуучуларды жана жаштарды тарбиялоонун концепциясын” жүзөгө ашыруу максатында жазылган жана КРдагы реалдуулукка ылайык түзүлгөн. 9-класстын тарбия сааттарынын иштелмелери, класстан тышкары иш-чаралар педагогика менен этнопедагогика интеграцияланып берилген. Мугалимдер өспүрүмдөрдү тарбиялоодо кездешкен көйгөйлөрдү чечүүгө карата мектептеги тарбиялык иште колдонууга керектүү маалыматтар бар, класс жетекчилердин педагогикалык чеберчилигин өнүктүрүүгө түздөн-түз таасир эткен усулдук куралдарынын бири.

Колдонмо “Тарбиялык иштердин программасынын” негизинде жазылгандыгын, рецензент катары ПжКББ борборунун жетекчиси, п.и.д., профессор К. Добаев, сырттан №16 мектептин директору М. Сүйөркүлова оң пикирлерин беришкен. Кол жазма борбордун отурумунда илимий кызматкерлер тарабынан талкууланып, жактырылып, Окумуштуулар кеңешине бекитүүгө сунушталды.

Талкууда Окумуштуулар кеңешинин мүчөлөрү оң пикирлерин билдиришти. Добуш берүүдө Окумуштуулар кеңешинин отурумга катышкан 14 мүчөсү кол жазманы бир добуштан колдошту. Каршы, калыс болгон жок.

Талкуунун жана добуш берүүнүн негизинде **Окумуштуулар кеңеши чечим кылат:**

1. “Өспүрүмдөрдү тарбиялоодогу көйгөйлөр жана аны чечүүнүн жолдору” (түзг. Жумабаева Г.А.) аттуу тарбия завучтары, класс жетекчилер үчүн усулдук колдонмонун (көлөмү 99 бет) кол жазмасы жактырылсын жана басууга сунушталсын.

5. Кол жазмаларды бекитүү жөнүндө.

5.4. Окутуу орус тилинде жүргүзүлүүчү мектептердин 7-класстары үчүн Кыргыз тили (авт.-түз-р: П.Осмонова, Т.Абылкасымова, Саадатбек кызы С.) боюнча окуу китеби, мугалимдер үчүн методикалык колдонмо, окуучулар үчүн иш дептери жөнүндө.

Угулду: Мамлекеттик тил жана көп тилдүү билим берүү лабораториясынын башчысы п.и.д., профессор С.Рысбаев төмөнкүлөрдү билдирди:

Кол жазмалар 7-класска арналган Кыргыз тили боюнча окуу-усулдук комплекс болуп саналат. Анын ичинде, окуу китеп, мугалимдер үчүн колдонмо жана окуучулар үчүн иш дептери камтылган.

1. Окуу китеп бүгүнкү күндөгү окуу орус, өзбек, тажик тилдеринде жүргөн мектептердин колдонуудагы программасынын мазмундук өзөгүн толук камтыбайт, т.а. аталган программанын грамматикалык өзөгүн эске алганы менен, модуль түрүндө жазылган, 7 модуладабий текст түрүндө берилген. Ошондуктан, негизги окуу китепке жардамчы түрүндөгана пайдаланса болот. Ошондуктан кошумча окуу курал деп атаса туура болот.

Китеп окутуу процессин өркүндөтүүгө жардамы тийиши үчүн, ал бир катар толуктоолор жана тактоолор менен иштеп чыгууга муктаж. Мисалы:

- Авторлор китептин баш жагына анын өзөгүн элестеткен, бирок стилдик жактан жакшылап ойлонулбаган, кээсинин мазмуну түшүнүксүз, тематикалык, грамматикалык жана лексикалык темаларды киргизген. Алар атайын окуу программасына тиешелүү болбогон соң, ал жерге киргизилбеши керек болчу.

Мисалы: Мугалим мектепте иштеш керек...Адамдар Ноороз майрамын тосушу керек. Эгерде алар... тоспосо, анда... ж.б.

Окуу материалдарынын ырааттуулугу сакталбаган: Мисалы:

1-тема башталганда Саякат боюнча өтүлгөндөрдү кайталагыла-деген тема бар. Ал эмненин негизинде коюлганы белгисиз. 3-темада: Кесипке байланыштуу өтүлгөндөрдү кайталагыла...Кесипке байланыштуу качан сабак өтүлгөнү эскерилбейт...

Кээ бир мисалдар мазмундук жана түзүлүшү боюнча туура эмес. Мисалы:

- 23-бетте: Жалаң жана жайылма сүйлөм-деген темага жараша келтирилген мисалдар.

Мисалы: Өскөнбек болду....

Суроо-тапшырмаларды өркүндөтүү керек. Мисалы:

- 24-бетте: Сүйлөшкүлө деген темадагы Сага саякатка кайда барган жагат?- деген суроо жана андагы окшош конструкциялар бир нече ирет максатсыз кайталанган.

36-бет: Турар Кожомбердиев деген темадагы тексттин түзүлүшү начар. Ага карата коюлган кийинки беттеги тапшырма: Акын эжеси менен жашаган (жашаган –дебейт, бирге турган десе болот.)

Тапшырмаларды туура койбойт. М: Ырга карата тапшырма коюуда аны адегенде окуп чыгуу керектигин авторлор көңүлгө алышпайт.

Грамматикалык-орфографиялык каталар көп. Мисалы:

-грамматикалык каталар: итер-...иштер дегени го...

Материалдардын мазмунун карап чыгуу керек. Мисалы:

Мугалимдердин айлыгы, жашоосу, текекинин тарыхы, ар түркүн оорулар, ж.б. тууралуу материалдар окуучуларга анча максатсыз жана стилдери оор.

Окуу китептин мазмуну кайра карап чыгууга тийиш болсо да, методикалык аппараты жакшы. Мурдагы китептерден кыйла айырмаланат. Аларда стандартта кыргыз тилин экинчи тил катары окутууда жетекчиликке алуучу түйүндүү компетенциялар менен предметтик компетенциялар жана күтүлүүчү натыйжалар ж.б. чагылдырылган.

Мазмуну жана түзүлүшү боюнча мына ушундай оң жана терс пикирлерден улам мындай сунуштарды белгилейм:

- окуу китепти мазмунун жакшылап карап чыккандан кийин «окуу китеп» эмес, «кошумча окуу курал» деп атоо, т.а. негизги окуу китепке жардамчы окуу курал катары пайдаланууга сунуштоо;

- ал үчүн окуу китепти бир катар кемчиликтерден арылткандан соң, басмага тапшыруу;

2. Мугалимдер үчүн бул методикалык колдонмо толук түрдө методикалык колдонмо боло албайт. Анткени, анда окуу комплекс, анын максаты, түзүмү, ички мазмуну, технологиясы, кеп өстүрүү, сөздүк менен иштөө, грамматикалык материалдарды кепте кантип колдонуу ж.б. туурасында кеп-кеңештер жок, алар жөн гана сабактардын иштелмелери жана сабакта колдонууга мугалимдерге керектүү дидактикалык материалдар болуп саналат. Ошондуктан, бул колдонмону кайрадан иштеп чыгуу керек.

3. Окуучулар үчүн иш дептери жакшы түзүлгөн. Анда окуу китептеги материалдарды окуучулар өз алдынча жана сабактан кийин практикада кантип колдонуу керектигин көрсөткөн багыттар, иштин түрлөрү, суроолорго жооп берүү, диалог түзүү, сөздөрдүн котормолору менен маанилерин табуу, ой жүгүртүү, логиканы өстүрүү жана текшерүү ж.б. мүнөзүндөгү материалдарды камтуусу менен көзгө урунат.

Демек, ал практикада балдардын кептик компетенциясын өстүрүүдө пайдасы тиет. Методикалык аппараты да дурус. Бирок, окуучулар үчүн иш дептерин окуу китеби, мугалимдер үчүн методикалык колдонмо менен чогуу басууга сунуштаса болот. Ошондуктан, иш дептерин окуу китебиндеги жана мугалимдер үчүн бул методикалык колдонмодогу мүчүлүштүктөрдү оңдогондон кийин кайрадан чогуу каралышы керек.

Талкууга А.Токтомаматов, С.Рысбаев, П.Осмоновалар катышып, суроолор берилип, жооптор алынды. Добуш берүүдө отурумга катышкан Окумуштуулар кеңешинин 14 мүчөсү 7-класстары үчүн Кыргыз тили окуу китеби, мугалимдер үчүн методикалык колдонмосу жана окуучулар үчүн иш дептери авторлорго кайрадан иштеп чыгуу үчүн кайтарылып берилсин деген чечимди колдоп добуш беришти. Каршы, калыс болгон жок.

Талкуунун жана добуш берүүнүн негизинде **Окумуштуулар кеңеши токтом кылат:**

1. Окутуу орус тилинде жүргүзүлүүчү мектептердин 7-класстары үчүн Кыргыз тили (авт.-түз-р: П.Осмонова, Т.Абылкасымова, Саадатбек кызы С.) боюнча окуу китеби, мугалимдер үчүн методикалык колдонмосу жана окуучулар үчүн иш дептери авторлорго кайрадан иштеп чыгуу үчүн кайтарылып берилсин.

5. Кол жазмаларды бекитүү жөнүндө.

5.5. Окутуу орус тилинде жүргүзүлүүчү мектептердин 8-класстары үчүн Кыргыз тили (авт.-түз. П.Осмонова) боюнча окуу китебинин, мугалимдер үчүн методикалык колдонмосунун, окуучулар үчүн иш дептеринин кол жазмалары жөнүндө.

Угулду: Мамлекеттик тил жана көп тилдүү билим берүү лабораториясынын башчысы п.и.д., профессор С.Рысбаев төмөнкүлөрдү билдирди:

1. Окуу китеп мектепте кыргыз тилин окутуу маселесине тиешеси бар. Ошентсе да, окуу китеп бүгүнкү күндөгү окуу орус, өзбек, тажик тилдеринде жүргөн мектептердин колдонуудагы программасынын мазмундук өзөгүн толук камтыбайт, т.а. аталган программадагы грамматикалык өзөктүү алышканы менен, ар кандай тематикадагы тексттер менен жабдып, китепти модулдук багытта иштөөгө ылайыкташтырышкан. Анда 7 тема камтылган жана ошол багыттарда гана тексттер киргизилип, окуу, сүйлөө, жазуу жана грамматикалык темалар боюнча иштөө жүзөгө ашырылат.

Негизинен, китепте сабакты кеп ишмердигинин төрт багытына жараша жүргүзүүгө аракеттер бар. Анда бир текст боюнча төрттөн кем эмес сабак өтүлөт да, аны улам ар тарабынан окуп, анын негизинде сүйлөшүп, жазып, грамматикалык өзөгүн үйрөнүшөт. Бул жагынан алганда, жазуу методу колдоого аларлык жана да мазмуну боюнча 7-класстан дурусураак.

Китеп эгерде айрым мүчүлүштүктөрдөн арылтса, окуу процессинде колдонсо болот. Ал үчүн аны кайра бир ирет карап чыгуу керек, т.а. окуу тексттеринин мазмуну, стили, түзүлүшү боюнча оңдоп чыгууга муктаж. Андагы стилдик, грамматикалык каталыктар көп, алар китептин өзүндө, ар бир бетинде көрсөтүлдү, авторлорго айтылды.

Мисалы: 1-темада: «Саякатка Кыргызстанга барса болот, себеби...» деп айтылат. Аны Саякатка Кыргызстанга келүүгө болот...» десе туура болмок. Же болбосо, бул китеп Кыргызстандагы мектеп баласына арналып жаткандан кийин, башка өлкөлөрдөн саякатчыларды чакырып жатпагандан кийин, тема мындай мазмунда болбошу керек эле. Жөн гана Кыргызстан менен тааныштырган окуу тексти болсо болмок.

Китептин 3-сабагында А.үсөнбаев тууралуу текст берилген. Анда акындын өмүр баяны жазылып, анын Кыргыз ССРинин эл артисти болгонун, акындын социалисттик жаңы турмушту ... өз көзү менен көрүп, коомдук-саясий түшүнүгү тереңдегенин, «Олжобай менен Кишимжан», ... «Кожожаш» деген чыгармалары бар экенин айтат. Же болбосо, 3-сабактагы А.Осмоновдун чакан өмүр баянында, акын ыр, поэма жанрында чыгарма жазгандыгы айтылат.

Грамматикалык темаларды берүүдө, функционалдык грамматиканын айрым ыкмалары болсо да, аны авторлор жакшы өнүктүрүшпөгөндүгү байкалат. Ошондой болсо да, китептин дизайны, жазылыш стили мурдагы китептерден айырмаланат. Бирок, жогорудагыдай мазмуну анча эмес, окуучуга анчалык кереги жок жана туура эмес маалыматтарды камтыган тексттерди оңдоп, түзөтүп, грамматикалык-орфографиялык каталардан арылтса, окуу китепти кошумча окуу курал катары чыгарса болот.

2. Окуу китепке карата мугалимдер үчүн жазылган методикалык колдонмосу дурус жазылган. Андагы сунуштар окуу китептин материалдары боюнча кантип иш жүргүзүү багыттарын камтыйт. Ар бир сабактын темасын, максаттарын, иштөө формаларын, методдорун так көрсөтүп, жакшы жазылган. Грамматикалык материалдар боюнча иштөө жолдору да туура айтылган. Окуучулардын тилдик-кептик компетенцияларын текшерүү каражаттары кирген, окуучулардын билимдерин-машыгууларын текшерүүгө ылайыкталган тестер да түзүлүп берилген. Стандартта кыргыз тилин экинчи тил катары окутууда жетекчиликке алуучу түйүндүү компетенциялар менен предметтик компетенциялар жана күтүлүүчү натыйжалар ж.б. чагылдырылган.

3. Окуучулар үчүн иш дептери кыйла дурус түзүлгөндүгүн айтсак болот. Анда окуу китептеги материалдарды окуучулар өз алдынча жана сабактан кийин практикада колдонуу багыттары, иштин түрлөрү, суроолорго жооп берүү, диалог түзүү, сөздөрдүн котормолору менен маанилерин табуу, ой жүгүртүү, логиканы өстүрүү жана текшерүү багытындагы субтесттер ж.б. мүнөздөгү материалдар камтылган. Негизинен, иш дептери окуучулардын кызыгып иштөөсүн да жүзөгө ашыра алат. Андыктан, дептерди басууга сунуштаса болот.

Ички аппараты жакшы. Балдардын тилдик-кептик компетенциясын өстүрүүдө сабакта кеңири колдонсо сөзсүз пайдасы тиет.

Талкууга А.Токтомаматов, С.Рысбаевдер катышып, суроолор берилип, жооптор алынды. Добуш берүүдө отурумга катышкан Окумуштуулар кеңешинин 14 мүчөсү окутуу орус тилинде жүргүзүлүүчү мектептердин 8-класстары үчүн Кыргыз тили окуу китеби, мугалимдер үчүн

методикалык колдонмосу жана окуучулар үчүн иш дептери кошумча окуу куралы катары жактырылсын деген чечимди колдоп добуш беришти. Каршы, калыс болгон жок.

Талкуунун жана добуш берүүнүн негизинде **Окумуштуулар кеңеши токтом кылат:**

1. Окутуу орус тилинде жүргүзүлүүчү мектептердин 8-класстары үчүн Кыргыз тили (авт.-түз. П.Осмонова) боюнча окуу китеби кошумча окуу куралы катары, методикалык колдонмосу жана окуучулар үчүн иш дептери айтылган эскертүүлөрдү ондоо, түзөтүү менен жактырылсын.
2. Автор кол жазмаларды басып чыгаруунун алдындагы нускасын макулдашууга лабораторияга жөнөтсүн.

5. Кол жазмаларды бекитүү жөнүндө.

5.6. Тил билсең, дил билесиң. Билим берүү тармагында иштеген кызматкерлер үчүн окуу китебинин, мугалимдер үчүн методикалык колдонмосунун, иш дептеринин кол жазмалары жөнүндө (түзг. П.Осмонова).

Угулду: Мамлекеттик тил жана көп тилдүү билим берүү лабораториясынын башчысы п.и.д., профессор С.Рысбаев төмөнкүлөрдү билдирди:

Кол жазма билим берүү тармагында иштеген кызматкерлерге башталгыч этапта А1 деңгээлинде кыргыз тилин үйрөтүүгө арналып жазылган окуу китеп-комплекс болуп саналат. Комплексте окуу китеп менен иштөөгө багыт берүүчү методикалык колдонмо жана иш дептери бар.

1. Окуу китептин мектепте кыргыз тили предметин окутууга түздөн-түз тиешеси жок. Ошентсе да, анда билим берүү кызматкери катары башка тилдүү мугалимдер мектеп турмушун, окуучулар менен иштөөнү, мектеп ашканасы, анын баланын ден соолугун сактоого карата туура тамактандыруудагы кызматы жана мугалимдар, алардын турмушу, ишмердиги тууралуу маалымат берүүчү мазмундагы маалыматтар камтылган.

Окуу китеп, негизинен, автордук окуу программа боюнча жазылган, бирок анын программасы көрсөтүлбөгөн. Жалпы грамматикалык өзөк бар, анда, зат атооч, сын атооч, сан атооч, этиш, жак жана чак мүчөлөр, сүйлөмдүн түрлөрү (толук болбосо да), мүчөлөр, анын айрым түрлөрү ж.б. материалдар берилген. Аталган материалдар кыргыз тилин экинчи тил катары үйрөтүүдө грамматикалык минимум катары колдонулган. Анда Кыргызтесттин талаптарындагы сүйлөшүү чөйрөлөрү, т.а. өздүк, социалдык-маданий жана окуу, эмгек чөйрөлөрүн чагылдырылган тексттер киргизилген.

Окуу китеп керектүү грамматикалык материалдарды камтыганы менен, аларды кайра карап, ондоп, түзөтүп чыгууну талап кылат. Анда маанилик жана стилдик каталар көп, сүйлөмдөрдүн маанилери так эмес, стилдик жактан туура түзүлбөгөн сүйлөмдөр жыш кездешет. Алардын баары кол жазманын өзүндө көрсөтүлдү.

Айрым мисалдарды келтирели:

1. Алар жазында тамак ичет.
2. Силер түштөн кийин гүл жыттайсыңар.
3. Сиз жалкоонун оорусу менен ооруйсуз.
4. Мен бүрсүгүнү ыйлайм;
5. Мен эмдиги жылы автобустан түшөм... ж.б. (51-б).

Китепте мүчөлөрдүн аталыштарында да теориялык катачылыктар, баш аламандыктар көп. Мисалы, жалпы мүчөлөрдүн аталышы, Мисалы: аффикстер, ошондой эле, суффикс менен окончаниелер аралашып, такталбаган түрдө кездешет.

Автор андай катачылыктарды оңдобосо, китепти басууга берүүгө болбойт.

Китеп, албетте, кыргыз тилин башка улуттагы педагогикалык кызматкерге үйрөтүүгө арналып атайын алгач ирет жазылып жаткандыгын белгилөө керек. Мындай китеп керек, ошондуктан, аны теориялык-методикалык жана стилдик-мазмундук жактан кайра толук карап чыгып, кайрадан лабораторияга кароого берүү үчүн авторлоруна кайтарууга туура келет.

Жогорудагы айтылган далилдерге таянуу менен, төмөндөгүдөй сунуштарды белгилебиз.

1) Окуу китептин өзөгүн түзгөн грамматикалык-кептик материалдарды ирети менен кайра карап чыгуу керек, анткени грамматикалык материалдардын ичинен сүйлөмдүн түрлөрү айрым учурда чакчыл түрмөктөр менен татаал сүйлөмдөр аралашып, айырмасы билинбей калган;

2) Кептик материалдарды берүүдө алардын мазмунун тактоо, т.а. сүйлөмдөрдүн стилдик-маанилик жагын дагы белгиленген каталыктарды оңдоо зарыл;

3) Окуу материалдарын сөздүк менен толук жабдуу керек, антпесе, тексттерде, сүйлөмдөрдө берилген активдүү лексикалык каражаттардын көбүнүн сөздүктөрү жок.

2. Китеп билим берүү тармагында иштеген кызматкерлерге башталгыч этапта А1 деңгээлинде кыргыз тилин үйрөтүүгө арналып жазылган окуу методикалык колдонмо жана иш дептери болуп саналат.

Бул кол жазмада белгиленгендей эле, анда билим берүү кызматкери катары башка тилдүү мугалимдер мектеп турмушун, окуучулар менен иштөөнү, мектеп ашканасы, анын баланын ден соолугун сактоого карата туура тамактандыруудагы кызматы жана мугалимдер, алардын турмушу, ишмердиги тууралуу маалымат берүү мазмундагы маалыматтарды кантип окутуунаайрым жолдору көрсөтүлгөн.

«Методикалык колдонмо» деп аталганы менен, китеп өз статусуна толук жооп бербейт, анткени анда методикалык сунуштар жакшы берилген эмес, сабактардын форма-методдору жок, жөн гана иштелмелер берилген. Андыктан, аны үлгү сабактардын иштелмелери деп атаса да болот.

Китепте мүчөлөрдүн аталыштарында да теориялык катачылыктар, баш аламандыктар көп. Мисалы, жалпы мүчөлөрдүн аталышы, Мисалы: аффикстер, ошондой эле, суффикс менен окончаниелер аралашып, такталбаган түрдө кездешет.

Методикалык колдонмодо да китептеги мүчөлөрдүн аталыштарында да теориялык катачылыктар, баш аламандыктар, жалпы мүчөлөрдүн аталышы, аффикстер, ошондой эле, суффикс менен окончаниелер аралашып, так ачылып берилген эмес.

Методикалык колдонмо китебин толук түрдө кайра карап чыгуу, китеп менен кантип иштөө, же окуу китептеги материалдар менен кантип иш жүргүзүү багыттары камтылган сунуштар өтө керек. Сабакта мугалим үчүн иштөө формалары, иштөө методдору камтылышы зарыл.

3. Иш дептерин дагы мазмундук жактан кайра карап чыгуу талап кылынат.

Ушул эскертүүлөрдү эске алып, аталган комплексти мазмундук жактан оңдоп-түзөтүү үчүн авторуна кайтаруу талап кылынат.

Талкуу учурунда Окумуштуулар кеңешинин мүчөлөрү билим берүү тармагында иштеген кызматкерлер үчүн “Тил билсең, дил билесиң” аттуу окуу китеби, мугалимдер үчүн методикалык колдонмосу, иш дептери(авт.-түз. П.Осмонова) авторго кайрадан иштеп чыгуу үчүн кайтарылып берилүүсү тууралуу айтышты. Добуш берүүдө ушундай чечимге отурумга катышкан Окумуштуулар кеңешинин 14 мүчөсү колдоп добуш беришти, каршы – 0, калыс – 0.

Талкуунун жана добуш берүүнүн негизинде **Окумуштуулар кеңеши токтом кылат:**

1. Билим берүү тармагында иштеген кызматкерлер үчүн “Тил билсең, дил билесиң” аттуу окуу китебинин, мугалимдер үчүн методикалык колдонмосунун, иш дептеринин кол жазмалары (авт.-түз. П.Осмонова) авторго кайрадан иштеп чыгуу үчүн кайтарылып берилсин.

**Окумуштуулар кеңешинин
төрагасы, п.и.к.**

А.Токтомаматов

Окумуштуу катчы

А.Ниязова